

ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΝΤΙΒΟΥΝΙΩΤΙΣΣΑΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

Φραγκίσκα Κεφαλληνίου
Αρχαιολόγος

Στις 7 Ιουλίου 1994 έγιναν τα επίσημα εγκαίνια και άνοιξε ξανά τις πόρτες του για το κοινό το Μουσείο Αντιβουνιώτισσας στην Κέρκυρα, που ιδρύθηκε και είχε εγκατασταθεί πριν από δέκα ακριβώς χρόνια από την αείμνηστη Υπουργό Πολιτισμού, Μελίνα Μερκούρη.

Το Μουσείο στεγάζεται στο ναό της Υπεραγίας Θεοτόκου Κυράς Αντιβουνιώτισσας, ο οποίος βρίσκεται στην περιοχή Μουράγια και δωρήθηκε μαζί με τα κειμήλιά του το 1979 στο Ελληνικό Δημόσιο από τις κτητορικές οικογένειες Αλαμάνου, Μιλωνοπούλου, Σκάρπα και Ριζικάρη, με σκοπό την προστασία του και την ίδρυση μουσείου.

Ο ναός είναι ένα από τα παλαιότερα εκκλησιαστικά μνημεία της Κέρκυρας. Κτισμένος πιθανότατα στα τέλη του 15ου αι., ανήκει στον τύπο της μονόχωρης ξυλόστυγης βασιλικής με νάρθηκα, που περιβάλλει τον κυρίως ναό και από τις τρεις πλευρές του. Στον όροφο του δυτικού εξωνάρθηκα υπάρχει γυναικωνίτης. Ανατολικά του ναού είναι κτισμένο πέτρινο διάωρο κτίσμα που αποτελούσε την κατοικία του ιερέα. Το όλο συγκρότημα ναού και οικίας συνδέεται με περίβολο, δημιουργώντας εσωτερική αυλή στα ανατολικά. Στο νότιο τμήμα του περιβάλλου συμφύεται το κωδωνοστάσιο με τα τοξωτά ανοίγματα. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το εσωτερικό του ναού με το ξύλινο ταβάνι (ουρανία), οργανωμένο σε φανώματα, διακοσμημένα με περίεργα επίχρυσα ξυλόγλυπτα θέματα, ενώ το πέτρινο τέμπλο είναι μεταγενέστερο και τυπικό δείγμα επτανησιακών τέμπλων, από το 17ο αι. και εξής. Μεγάλο επίσης ενδιαφέρον για την ιστορία του μνημείου παρουσιάζουν τα δάπεδα του ναού και των εξωνάρθηκων, με τις ανάγλυφες επιτύμβιες πλάκες των τάφων ευγενών και μεγάλων πρωτοπαπάδων. Τα ψηλά ξύλινα στασίδια, η ζωγραφιστή ταπετσαρία και τα πολυάρθριμα ασμημένα κωνήλια συμπληρώνουν τον πλούσιο και υποβλητικό εσωτερικό χώρο του ναού. Οι κύριες αναστηλωτικές

εργασίες και οι εργασίες συντήρησης των εικόνων έγιναν στο διάστημα 1983/84 από την Διεύθυνση Αναστήλωσης Βυζαντινών Μνημείων του ΥΠΠΟ και την 8η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων. Η πλήρης αντιμετώπιση των προβλημάτων άρχισε το 1990 με εργασίες υποβελτίωσης, γενικής επισκευής του μνημείου, συντήρησης της ξύλινης οροφιάς, διαμόρφωσης του αυλείου χώρου, κατασκευής και τοποθέτησης πλήρους εκσυγχρονισμένου δικτύου φωτισμού, θέρμανσης και εξαερισμού, και στη συνέχεια με την επανέκθεση του Μουσείου.

Η νέα έκθεση έγινε με προσεκτικότερη προσέγγιση και γνώμονα την αποκατάσταση της ιστορικότητας του μνημείου. Αποφασίστηκε έτσι η επαναφορά του χώρου του κυρίου ναού και του ιερού στην πλήρη λειτουργική τους μορφή, όπως αυτή διαμορφώθηκε στους δύο προηγούμενους αιώνες, σύμφωνα με το υπάρχον φωτογραφικό υλικό. Εκτός από τις εικόνες του τέμπλου, τα μανουάλια και τα καντήλια, τα οποία υπήρχαν στην αρχική τους θέση και στην πρώτη έκθεση, επανοποθετήθηκαν τώρα αντίγραφα των στασιδίων, έγινε η ανακατασκευή της ζωγραφιστής ταπεταρίας με τη μέθοδο του σταμιπωτού, επανοποθετήθηκαν στις θέσεις τους τα παλιά ξύλινα παγκάρια καθώς και το προσκυνητάρι και οι εικόνες των τοίχων στις αρχικές τους θέσεις. Ο κυρίως εκθεσιακός χώρος περιορίστηκε στους

νάρθηκες, περιλαμβάνοντας εικόνες του ναού και μεγάλο μέρος της παλιάς συλλογής του Μουσείου Ανατολικής Τέχνης. Δεδομένα χρονολογικά, εικονογραφικά, τεχνοτροπικά ελήφθησαν υπόψη στην παρουσίαση των έργων, και η αισθητική τους παρουσίαση επιτεύχθηκε χωρίς να διαταραχθεί η εσωτερική δομή του χώρου.

Στην έκθεση περιλαμβάνονται έργα από το 15ο έως το 18ο αι., δίνοντας αρκετά καλή εικόνα για την παρουσία και εξέλιξη της θρησκευτικής ζωγραφικής της εποχής και για το ρόλο που διαδραμάτισε το νησί στην πνευματική και καλλιτεχνική ζωή, ως σταθμός και τόπος διαμονής επώνυμων Κρητικών ζωγράφων. Η ελεύθερη διακίνηση καλλιτεχνών και έργων και η άμεση επικοινωνία με τη Δύση διαμόρφωσαν ένα υψηλό καλλιτεχνικό αισθητήριο και έδωσαν τα πρότυπα σε ντόπιους ανώνυμους και επώνυμους καλλιτέχνες. Η εικόνα της Δέησης του Νικολάου Τζαφούρη και οι εικόνες των αγίων Σέργιου, Βάχχου και Ιουστίνης του Μιχαήλ Δαμασκηνού αποτελούν έργα με εξαιρετική ποιότητα και σημασία. Σημαντικά ενυπνόγραφα έργα του 17ου αι. είναι οι Δεσποτικές εικόνες του Εμμ. Λαμπάρδου, του Ιερεμίου Παλαδά, του Εμμ. Τζανφουρνέρι του Γεωργίου Κορτεζά, του Εμμ. Τζάνε, του Θεόδωρου Πουλάκη, του Βίκτωρος, καθώς και του σχετικά άγνωστου ζωγράφου Μιχαήλ Αβράμη.